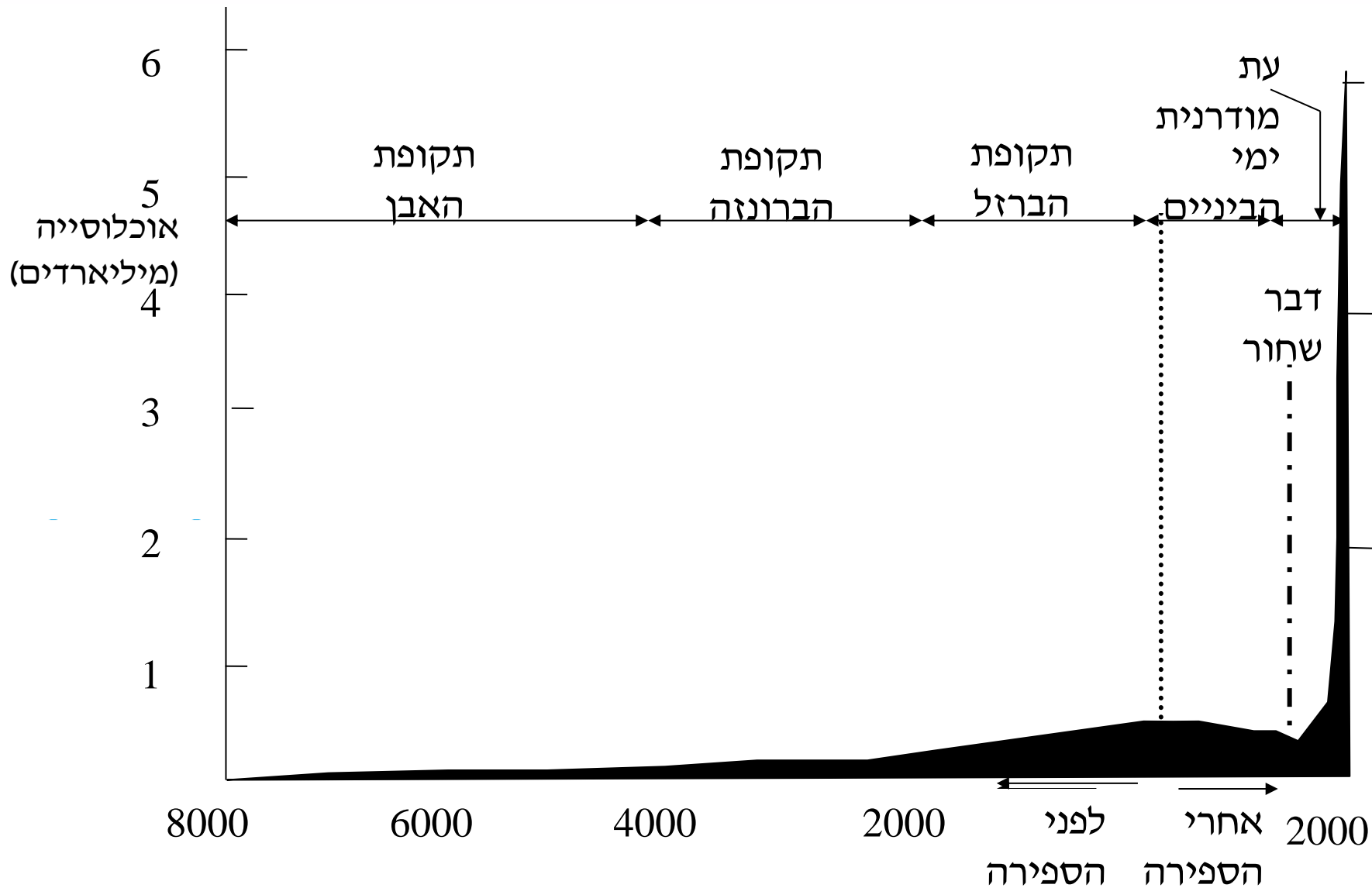

פילוסופיה ומציאות בשמירת טבע: החל בג'ון מיור ועד שלום שוורץ

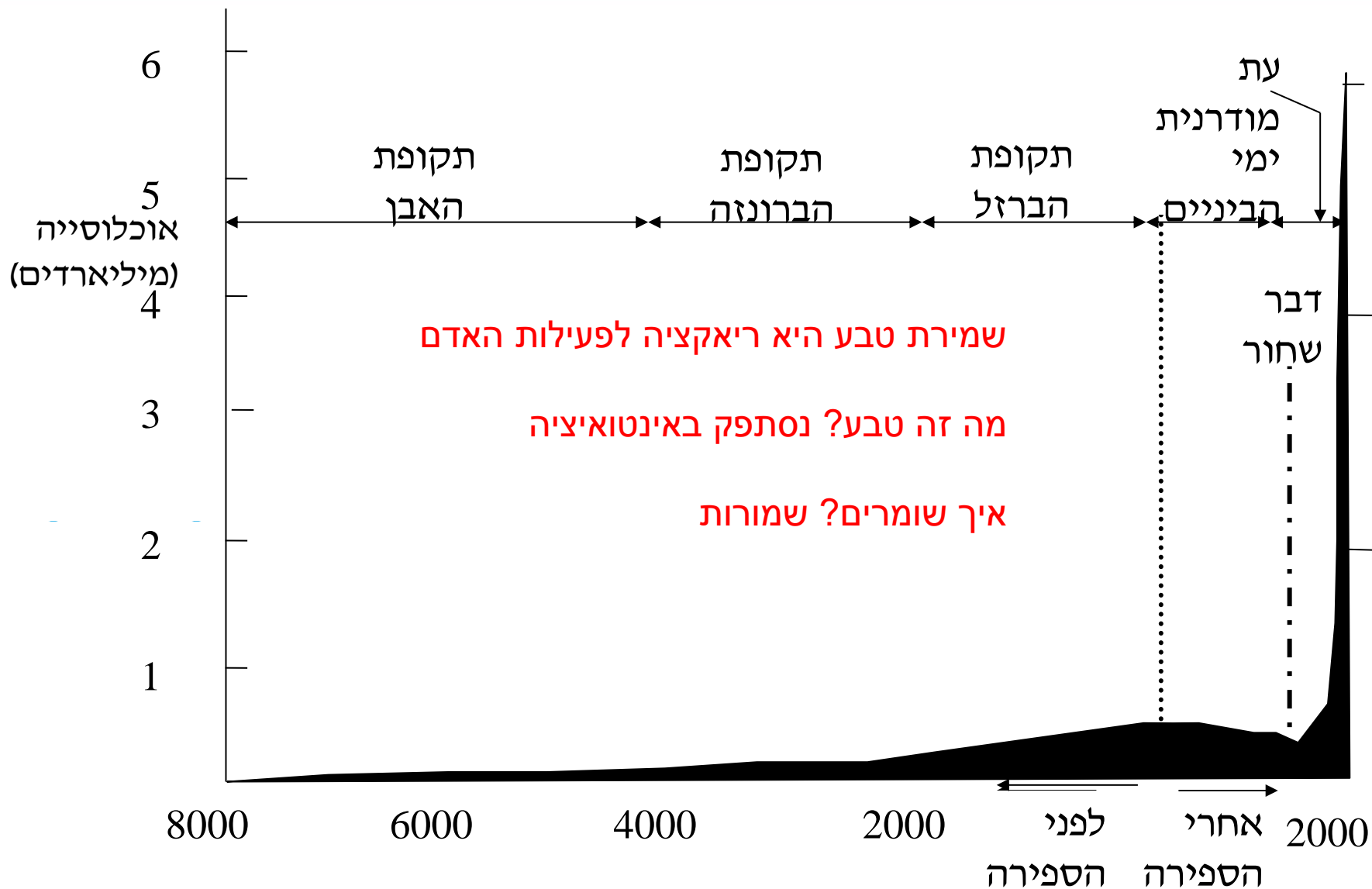
ד"ר יהושע שקדי

מדען ראשי
רשות הטבע והגנים

שינויים בגודל אוכלוסיית האדם

שינויים בגודל אוכלוסיית האדם

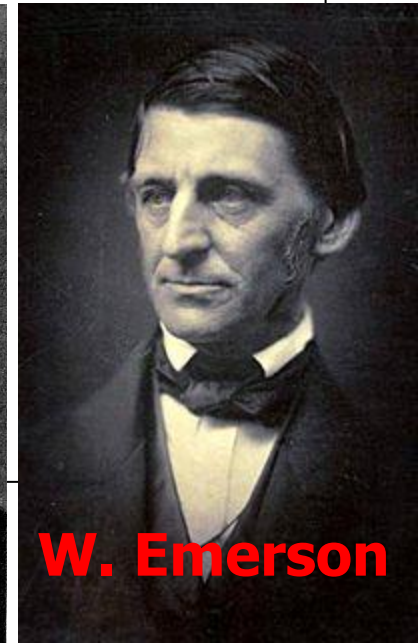
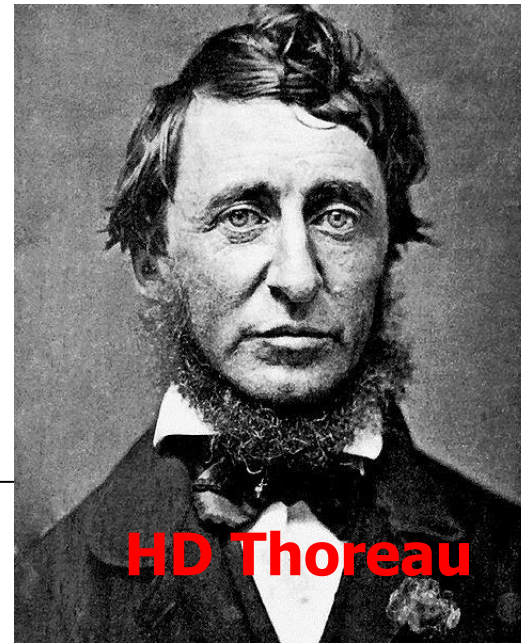
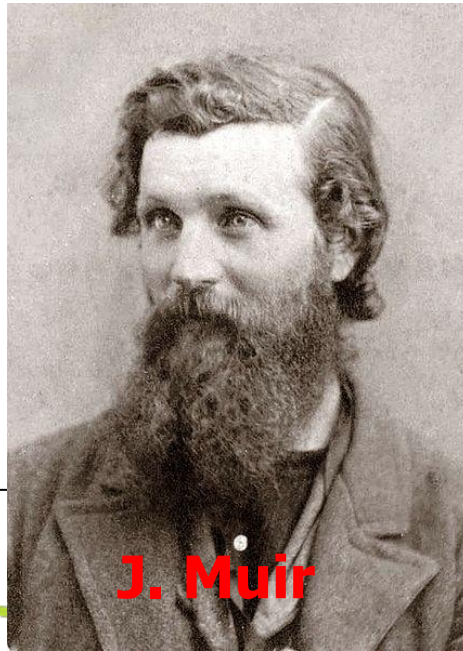

- השפעת האדם מגיעה לכל מקום, כולל אל השמורות.
- אוכלוסיית האדם עוד תגדל.
- צריך למצוא דרך לשנות את ערכי האוכלוסייה האנושית כדי ששמירת הטבע תהיה חלק מהערכים.
- כשמגיעים לערכים פונים אל הפילוסופים.

טיעונים להצדקת שמירת הטבע האדם לא במרכז Non-Anthropocentric

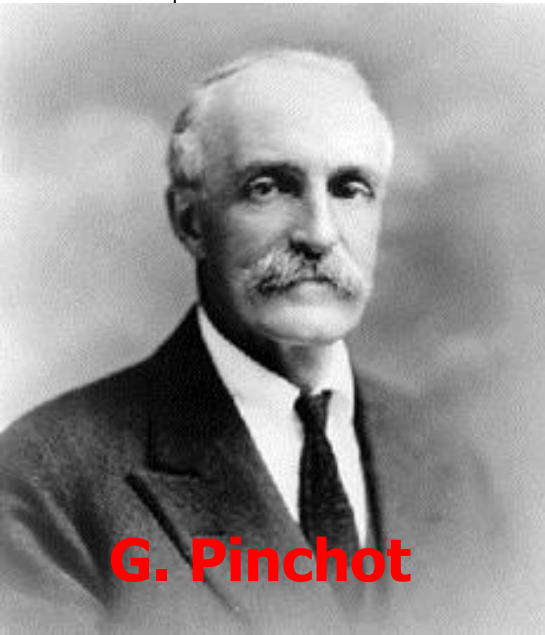
- Romantic Transcendental Conservation Ethic
- Intrinsic Value
- הם טענו שהטבע הוא מקום להזדככות הנפש, וכך הכניסו את הטבע למען האדם לתמונה.

טיעונים להצדקת שמירת הטבע האדם במרכז Anthropocentric

Resource Conservation Ethics

- משאבים בעלי ערך, חסרי ערך, מזיקים.
- מגדולי שומרי הטבע בכל בזמנים.

G. Pinchot

Evolutionary Land Ethic

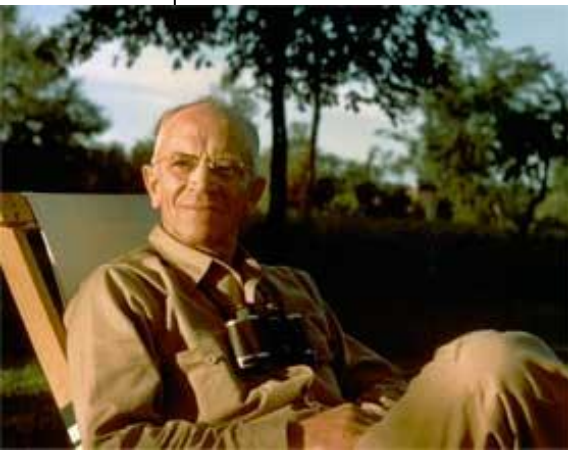
- Aldo Leopold (1947): Sand County Almanac.

- גישה משלבת.

- האדם אינו כובש הארץ, אלא חבר בה.

- חוק הזהב – מעשה יכול להיחשב נכון (right) אם הוא שומר על השלמות, היציבות והיופי של החברה הביוטית בה הוא מתקיים. הוא מוטעה (wrong) כשהוא לא עושה זאת.

- הניח את הבסיס לניצול ולפיתוח בר-קיימה.

- אפריקה – נצלו את הסביבה ככל שתוכלו.
- המזרח הרחוק (הינדו, זן, בודהיזם, דאו):
רסנו את עצמכם.

יהדות

- בראשית א': וַיִּרְדּוּ בְדַגַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם, וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ, וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ עַל-הָאָרֶץ
- בראשית ב': וַיִּנְחֵהוּ בֶגֶן-עֵדֶן, לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ
- בראשית ט, פרשת נח: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, זֹאת-הַבְּרִית אֲשֶׁר-אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם, וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה, אֲשֶׁר אִתְּכֶם-- לְדֹרֹת, עוֹלָם. יֵג אֶת-קִשְׁתִּי, נֹתַתִּי בְּעַנְוֹ; וְהִיתָה לְאוֹת בְּרִית, בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ.

הטבע כדוגמה לכוחו של אלוהים

איוב פרק לט

א הַיַּדְעָתָ--עֵת, לָדַת יַעֲלֵי-סֹלֶע; חֲלִל אֵילוֹת תִּשְׁמַר.

כּו הַמְבִינְתָהּ, יֶאֱבֶר-נֶץ; יִפְרֹשׁ כְּנָפָו לְתִימָן.
 כז אִם-עַל-פִּיהָ, יִגְבִּיחַ נֶשֶׁר; וְכִי, יָרִים קִנּוֹ.
 כח סֹלֶע יִשְׁכֵן, וַיִּתְלַנֵּן-- עַל שָׁן-סֹלֶע, וּמְצוּדָה.
 כט מִשָּׁם חָפַר-אֲכָל; לְמִרְחֹק, עֵינָיו יִבִּיטוּ.
 ל וְאֶפְרָחוּ יַעֲלֵעוּ-דָם; וּבְאֲשֶׁר חָלְלִים, שָׁם הוּא.

יהדות: ניצול ושימור (בר קיימה?)

בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את האדם הראשון, נטלו והחזירו כל אילני גן עדן ואמר לו: ראה מעשי כמה נאים ומשובחים הם **וכל מה שבראתי בשבילך בראתי**.

עולמי שאם קלקלת אין מי שיתקן אחריך

אבל, פילוסופיה משכנעת את המשוכנעים

- אנחנו רוצים את "הציבור הרחב", את "מקבלי ההחלטות", את "כולם".
- כי אנחנו צודקים, בלי מירכאות, רק אין מספיק שמצדיקים אותנו.
- כאן נכנסים לתמונה הפסיכולוגים החברתיים. הם אלה שאמונים על הסבת דעת ההמונים.

We Want
YOU!

Why social values cannot be changed for the sake of conservation

Michael J. Manfredo, Jeremy T. Bruskotter, Tara L. Teel,
David Fulton, **Shalom H. Schwartz**, Robert
Arlinghaus, Shigehiro Oishi, Ayse K. Uskul, Kent
Redford, Shinobu Kitayama and Leeann Sullivan

- פרופ' שוורץ הוא חתן פרס ישראל לפסיכולוגיה.
- כותרת המאמר קשה: אי אפשר לשנות את ערכי החברה למען שמירת טבע. והם גם מסבירים.

ש. שוורץ

Manfredo

Why social values cannot be changed for the sake of conservation

- בחברה קפיטליסטית קשה לשכנע בחשיבות ערכים שהם אלטרואיסטים (הדורות הבאים? שלום עם שכיננו? שלום בינינו לבין עצמנו?).

- קשה לשנות ערכים אצל מבוגרים, אלא אם כן מדובר במהפכה (הנהירה מערבה בארה"ב, ציונות).

- אפשר לעצב ערכים אצל ילדים אבל

המעצבים הם כבר מבוגרים: Catch 22.

- לכאורה, המאבק אבוד.

CATCH 22

אבל, לא אלמן ישראל

- **Instead of attempting to change values, ... work within existing multilevel value structures to introduce changes that affect conservation.**
 - כלומר, צריך "להתלבש" על הערכים הקיימים ולשכנע שפעולות שאנחנו מבקשים נופלות במסגרת מערכת ערכים קיימת.
 - אנחנו לא מבקשים שתשמרו על הנשרים כי הם חשובים, אלא משום שזו מהות הציונות (זה יעבוד רק בחברה ציונית).
 - אנחנו לא מבקשים שתבצעו סניטציה כי זה מונע הרעלות, אלא משום שכך נשמור טוב יותר על בריאות הציבור.
 - וכיוצא בזה.

- במקום לחנך את הציבור (הקניית ערכים), ננסה לשנות את ההתנהגות שלו על ידי הדגשת הקשר לערכים קיימים.
- ננסה לשנות נורמות (למשל, פעולות חלה"ט-הג"ס-רט"ג לשינוי ההתנהלות של תאגידים בנושאי תאורה, רעש, גידור, מינים פולשים, ...) אנחנו לא מנסים להפוך את הערכים שלהם.

- האם זו הדרך?
- האם נוכל כך לשנות, בסוף התהליך, גם ערכים?
- האם חשוב לשנות ערכים?
- ואם כן, האם נוכל לבצע?

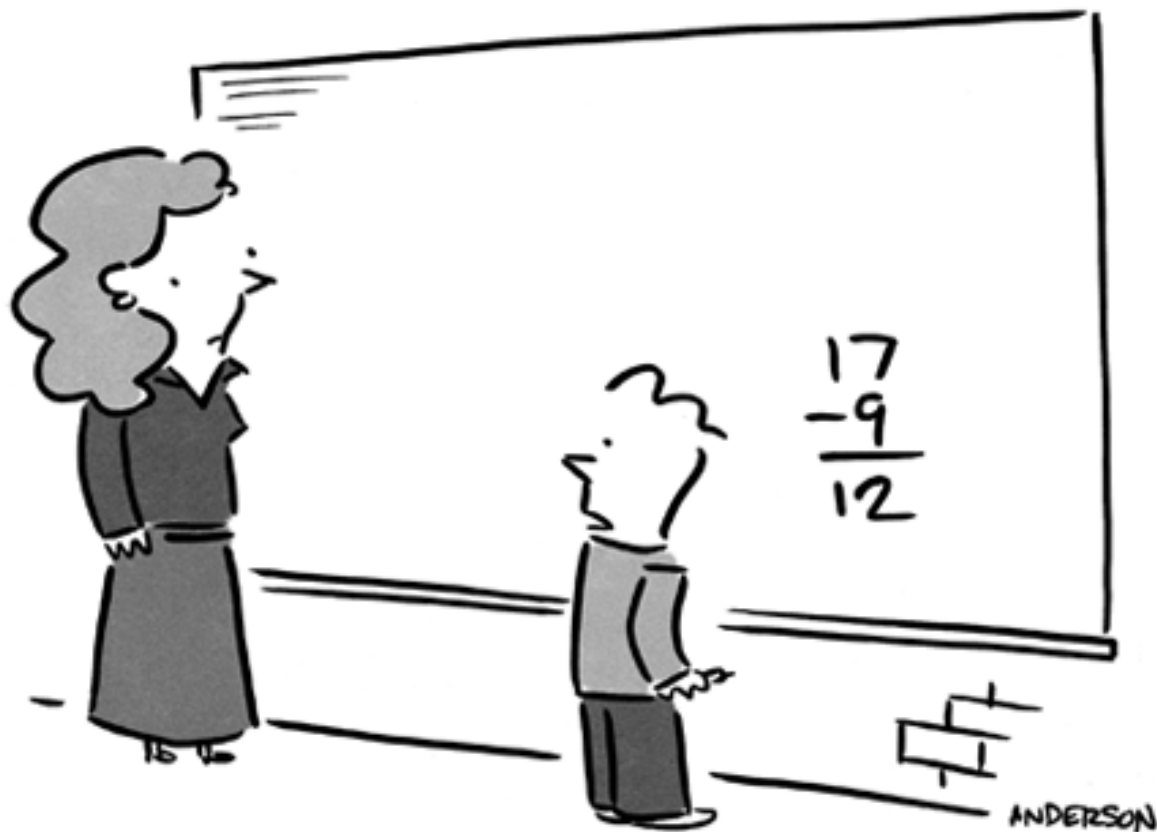
*Those Who Wonder
Are Not Always Lost...*

© MARK ANDERSON

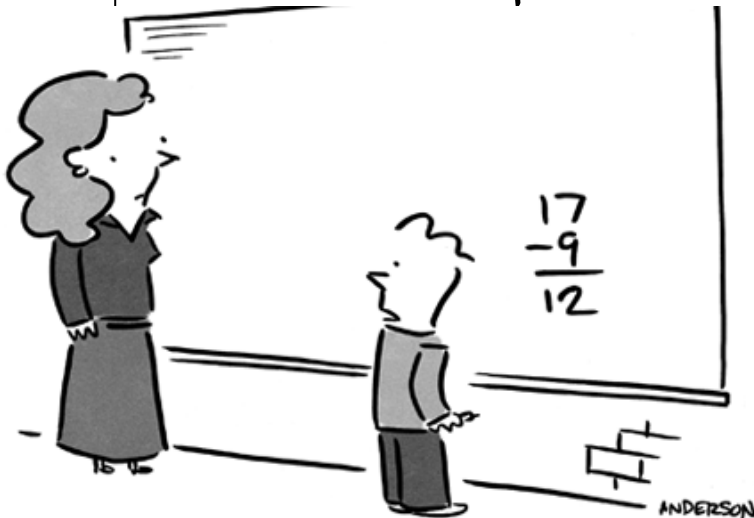
WWW.ANDERTOONS.COM

"I know it's wrong, I'm just waiting for the autocorrect."

- לא. אני לא טוען להזניח את החינוך.
- לא. אני לא משנה את מערכת הערכים שלי.
- אני מציע לחשוב על הגדרת ההישגים אליהם אנחנו רוצים להגיע, ולהתאים את השיטות בהתאם.
- לעמוד בשער ולהסביר? כנראה נדרשת דרך אחרת המתאימה לתקופה ולמערכת הערכים "המקובלת".

תודה רבה

